

ACCOUNTING AND TAXATION

Nina Yurchenko, Bachelor's Student

*Educational and Scientific Institute "Karazin Banking Institute",
V.N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, Ukraine*

**Olha Abramova, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor**

*Educational and Scientific Institute "Karazin Banking Institute",
V.N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-495-5-20>

APPLICATION OF IT TECHNOLOGIES AND AUTOMATION IN TAX PLANNING PROCESSES

ВИКОРИСТАННЯ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ ТА АВТОМАТИЗАЦІЇ В ПРОЦЕСАХ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ

Протягом останніх десятиліть відбувається активне впровадження новітніх технологій у різні сфери діяльності підприємства. Впроваджуються платформи та програми, а також спеціальні пристрої, що автоматизують низку аспектів діяльності: від створення офіційних документів до виробництва високо-технологічної продукції та представництва компанії у медіа. Одним із напрямів впровадження ІТ та автоматизації у діяльність компаній є податкове планування, що є основним функціональним елементом податкового менеджменту. Компанії, як платники, здійснюють певні дії та заходи, що спрямовані на оптимізацію податкових зобов'язань, які компанія здійснює у вигляді податків, зборів, мит та інших обов'язкових платежів. Особливо важливим є забезпечення оптимізації податкових платежів, зменшення податкових витрат конкретного податку чи сукупності платежів, підвищення обсягу обігових коштів компанії і, як наслідок, збільшення реальних можливостей для вдосконалення її розвитку. Впровадження ІТ-технологій та автоматизації у процеси податкового планування дає можливість ефективно та з невеликими витратами здійснити ці

дії. Проте, бізнес може стикатись також із ризиками та проблемами, які не дають у повній мірі автоматизувати усі процеси податкового планування.

У наукових колах існують різні точки зору стосовно сутності податкового планування. Податкове планування – це основа для розробки рішень компанії у сфері управління оподаткуванням, що має обов'язково відбуватись, враховуючи вимоги чинного податкового законодавства. Крім того, податкове планування є складовою загальної системи планування діяльності платника податків, яка спрямована на оптимізацію податкового навантаження на підприємство, раціональне розміщення активів та вдосконалення процесу сплати податків. Також у контексті податкового планування розробляється система правомірних заходів щодо визначення «найбільш оптимальної моделі оподаткування, удосконалення процесу податків, аналізу прогнозування наслідків здійснення господарських операцій, зменшення рівня податкового навантаження та збільшення прибутку, з урахуванням вимог податкового законодавства та тенденцій податкової політики держави». Відповідно до цього, податкове планування можна вважати системою заходів у межах чинного податкового законодавства, що спрямовані на забезпечення оптимізації рівня податкового навантаження на підприємство та зниження податкових ризиків, з якими воно може зіткнутись [1].

Якщо процес податкового планування організований належним чином, тоді є можливість дотримуватись усіх умов податкового законодавства, тож компанія уникне штрафних санкцій, забезпечить раціональне керування грошовими потоками, мінімізує рівень податкового навантаження та збільшить прибуток. Податкове планування залежить від особливостей формування облікової політики компанії, податкового статусу її партнерів. Результати податкового планування залежать від багатьох факторів, проте можуть забезпечити належний розвиток компанії та ефективність її діяльності, забезпечити максимізацію доходів компанії завдяки мінімізації податків. Тобто, передбачається зменшення суми конкретного податку з одночасним збільшенням фінансових ресурсів компанії. У межах податкового планування відбувається оптимізація оподаткування, яка пов'язана зі створенням найкращих умов, вибором найбільш оптимального місця та виду діяльності, забезпечення належного створення та супроводу найбільш ефективних схем і договірних взаємин, що мають допомогти

компанії збільшити грошові потоки саме завдяки мінімізації податкових платежів [2]. Для цього компанії можуть розробляти наступні схеми:

- 1) зменшення податкових зобов'язань;
- 2) ухилення від оподаткування;
- 3) оптимізації податкових зобов'язань;
- 4) схеми, що мають ознаки шахрайства.

Найбільш ефективними та правомірними напрямами вдосконалення та забезпечення результативності податкового планування є зменшення податкових зобов'язань та оптимізація податкових зобов'язань [3]. Наразі у наукових колах наводиться низка підходів, які спрямовані, наприклад, на оптимізацію оподаткування у контексті податкового планування. До таких заходів відносять [4]:

- забезпечення компанії необхідними первинними документами, належною якістю перевірки бухгалтерського та податкового обліку, базами договорів, усунення виявлених помилок для того, щоб запобігти можливим штрафам;
- розробка схем оптимізації податкового навантаження, зокрема порядку взаємовідносин між різними суб'єктами господарювання, що спрямовані на оптимізацію бюджетних платежів;
- вдосконалення систем укладання договорів, формування організаційних документів, розробка сучасних форм взаємин на основі договорів з контрагентами тощо;
- використання необхідних інструментів для забезпечення рівномірності та законності нарахування обсягів сплачених податків, захисту інтересів компанії у контролюючих та податкових органах тощо.

Такі заходи не передбачають використання ІТ-технологій та автоматизації, однак їх застосування є можливим у контексті усіх напрямів податкового планування з метою підвищення ефективності, оптимізації та зменшення податкових витрат із отриманням більшого прибутку. Спираючись на актуальні особливості податкового планування та можливості сучасних технологій (ІТ та автоматизації) у даній сфері, доцільно визначити наступні напрями їх впровадження у податкове планування бізнесу.

1. Автоматизація розрахунків у процесі податкового планування та створення на основі цього податкової звітності: завдяки використанню спеціального програмного забезпечення, зокрема спеціальних бухгалтерських програм для формування податкової звітності.

Це дозволить автоматизувати ці процеси, знижуючи ризик помилок та прискорюючи роботу спеціалістів. Такі програми можуть генерувати податкові звіти відповідно до чинних вимог податкового законодавства та вчасно подавати їх відповідним органам.

2. Використання ІТ та автоматизації для аналітики і прогнозування, де за допомоги систем Big Data та штучного інтелекту можливо проводити аналіз великих за обсягом фінансових даних, розробляти прогнози щодо майбутніх податкових зобов'язань. Завдяки цьому підприємства зможуть ефективно планувати свою діяльність, враховуючи зміни у податковому ландшафті [5].

3. Використання електронного документообігу, що полегшить роботу з податковими органами та дозволить оптимізувати внутрішні процеси, знизити витрати на паперову документацію, скоротити витрати часу на її опрацювання.

4. Впровадження інформаційних систем управління ризиками із можливістю виявлення податкових ризиків на ранніх етапах, пропонуючи шляхи їх оптимізації.

Таким чином, використання ІТ-технологій та автоматизації у процесах податкового планування дозволить забезпечити ефективність та здійснення усіх необхідних заходів у його межах на високому рівні. Завдяки цьому вдасться оптимізувати та мінімізувати податкові зобов'язання, а також підвищити рівень прибутку компанії, тим самим покращуючи стан її розвитку. Тому ІТ-технології та автоматизація мають усі можливості стати інструментами для покращення податкового планування сучасних підприємств.

Література:

1. Лисенко А.М. Сутність податкового планування та фактори, що здійснюють вплив на якість податкових планів. *Центральноукраїнський науковий вісник*. 2023. № 9 (42). С. 204–212. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.9\(42\).204-212](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.9(42).204-212)

2. Лагодієнко Н.В., Костенко Т.А., Рудниченко М.В. Оптимізація податкового планування на підприємствах України. *Modern Economics*. 2019. № 18. С. 79–84. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V18\(2019\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V18(2019)-13)

3. Гайдук Х., Артюх О. Податкова мінімізація: сучасний стан та шляхи вирішення. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2023. № 4(2). С. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmf.20230204.03>

4. Орищин Т.М. Сучасні підходи до оптимізації оподаткування підприємств. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2020. 3. Т31 (70). С. 83–86. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-3-49>

5. Шаповалова А.П., Кузьменко О.П., Прокопова О.М. Роль штучного інтелекту в оптимізації оподаткування та звітності в малому бізнесі. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-116>